

Ve jménu Boha milosrdného, slitovného!

Ústava Íránské islámské republiky

Hlava první

Všeobecné principy

Článek 1.

Státním zřízením Íránu je islámská republika, již si íránský národ na základě dávného přesvědčení ve vládu práva a spravedlivost Koránu po vítězství islámské revoluce pod vedením zdroje inspirace velkého ájatolláha imáma Chomejního odhlasoval většinou 98,2% hlasů právoplatných voličů v referendu z 10. - 11. *farvardínu* 1358 sluneční hidžry¹, což odpovídá 1. - 2. *džumádá al-úlá* 1399 měsíční hidžry.

Článek 2.

Íránská islámská republika je zřízená na základě víry v:

- 1) jediného Boha (není Boha kromě Boha) a to, že On ustanovuje vládu a zákony náboženského práva a v nutnosti odevzdání se Jeho příkazům,
- 2) Boží zjevení a Jeho zásadní roli při výkladu zákonů,
- 3) zmrtvýchvstání a Jeho tvůrčí roli v chodu lidského zdokonalování na cestě k Bohu,
- 4) Boží spravedlnost při stvoření a ustanovení zákonů náboženského práva,
- 5) nástupnictví imámů a jejich neustálé vedení a zásadní roli při pokračování islámské revoluce,
- 6) šlechtnost a nejvyšší hodnotu člověka a svobodu spolu s jeho zodpovědností před Bohem, což zabezpečuje rovnost, spravedlnost a politickou, hospodářskou, společenskou a kulturní nezávislost a národní jednotu prostřednictvím:
 - a) neustálého výkladu skrze *faqíhy* splňující všechny požadavky na základě Knihy a praxe všech neomylných – mír s nimi,
 - b) použití věd, techniky a lidských pokrokových zkušeností na úsilí zaměřené na jejich rozvoj,
 - c) odepření jakéhokoliv útlaču, tyranie, nadvlády a podrobení se.

¹ 30. – 31. března 1979

Článek 3.

Vláda Íránské islámské republiky se povinna využít všech svých možností k dosažení cílů uvedených v článku 2. pro níže uvedené věci:

- 1) vytváření příznivého prostředí pro další rozvoj morálních ctností založených na víře, bohabojnosti a boji proti všem projevům prohnílosti a rozvratu,
- 2) zvyšování úrovně veřejného vědomí ve všech oblastech správným použitím tisku a sdělovacích prostředků,
- 3) poskytování bezplatného vzdělání, výuky a tělesné výchovy pro všechny na všech úrovních, jakož i usnadnění a zpřístupnění vysokoškolského vzdělávání,
- 4) posílení ducha výzkumu a iniciativy ve všech vědeckých, technických, kulturních a islámských oblastech vytvářením výzkumných středisek a povzbuzením výzkumných pracovníků,
- 5) úplné vypuzení kolonialismu a bránění vlivu cizinců,
- 6) vymazání veškerého despotismu, autoritářství a monopolismu,
- 7) zajištění politických a sociálních svobod v mezích zákona,
- 8) účast všech lidí na tvorbě politického, ekonomického, společenského a kulturního sebeurčení,
- 9) odstranění neodůvodněné diskriminace a vytvoření spravedlivých podmínek pro všechny ve všech materiálních a duchovních oblastech,
- 10) vytvoření správného administrativního systému a odstranění zbytečných struktur,
- 11) kompletní posílení struktury národní obrany prostřednictvím všeobecného vojenského vzdělávání pro zachování nezávislosti, územní celistvosti a islámského systému země,
- 12) vytváření zdravé a spravedlivé ekonomiky založené na islámských normách k zajištění blahobytu, odstranění chudoby a jakýchkoliv útrap v oblastech výživy, bydlení, práce, zdravotní péče a rozdělení pojištění,
- 13) zajištění soběstačnosti ve vědě, technice, průmyslu, zemědělství, vojenství atd.
- 14) zajištění komplexních práv občanů, bez ohledu na pohlaví, vytvoření spravedlivé soudní bezpečnosti pro všechny a rovnost všech před zákonem,
- 15) rozvoj a posílení islámského bratrství a veřejné spolupráce mezi všemi lidmi,
- 16) uspořádání zahraniční politiky země na základě islámských kritérií, bratrského závazku vzhledem ke všem muslimům a nezištné podpory strádajícím světa

Článek 4.

Všechny zákony a občanská, trestní, majetková, hospodářská, správní, kulturní, vojenská, politická a ostatní nařízení musí být na základě islámských kritérií. Tento článek je prioritní ve vztahu k ostatním článkům Ústavy, zákonům a ostatním nařízením, přičemž posouzení této záležitosti přísluší *faqíhům* z Rady dohlížitelů.

Článek 5.

V období nepřítomnosti imáma času – necht' Nejvyšší Bůh uspíší jeho návrat – řízení záležitostí a vedení obce přísluší spravedlivému, bohabojnému, majícímu široký přehled,

statečnému a organizačně schopnému *faqíhovi*, který přijímá tyto povinnosti v souladu s článkem 107.

Článek 6.

V Íránské islámské republice je řízení záležitostí země realizováno s oporou o veřejné mínění prostřednictvím voleb, volby prezidenta, poslanců Islámského poradního shromáždění, členů rad atd. nebo prostřednictvím referenda, jež se provádí podle případů, stanovených v ostatních článcích této Ústavy.

Článek 7.

V souladu s příkazy Svatého Koránu: „A záležitosti své na základě porady mezi sebou vyřizují“² a „A porad' se s nimi v každé záležitosti“³ Islámské poradní shromáždění a Rada provincie, oblasti, města, okresu, údělu, vesnice atd. jsou základními orgány s pravomocí přijímat rozhodnutí a řídit zemi.

Tato Ústava a zákony plynoucí z ní určují případy, uspořádání, meze pravomocí a povinností rad.

Článek 8.

V Íránské islámské republice výzva k dobru, přikazování vhodného a zakazování zavrženíhodného je všeobecnou povinností, již jsou povinováni lidé ve vztahu k sobě, stát ve vztahu k lidem a lidé ve vztahu k státu. Zákon stanovuje podmínky, meze a způsob plnění této povinnosti.

„Věřící muži a věřící ženy jsou si vzájemně přáteli a přikazují vhodné a zakazují zavrženíhodné.“⁴

Článek 9.

V Íránské islámské republice jsou svoboda, nezávislost, jednota a územní celistvost země neoddělitelné od sebe a jejich ochrana je povinností státu a každého jednotlivce národa. Žádný jednatel nebo skupina nebo úřední osoba nemají práva pod záminkou svobody v sebemenší míře poškodit politickou, kulturní, hospodářskou, vojenskou nezávislost a územní celistvost Íránu. Žádná úřední osoba nemá právo pod záminkou ochrany nezávislosti a územní celistvosti země porušovat zákonné svobody, byť i prostřednictvím vydání zákonů a nařízení.

² Korán, 42:38.

³ Korán, 3:159.

⁴ Korán, 9:71.

Článek 10.

Vzhledem k tomu, že rodina je základní jednotkou islámské společnosti, všechny zákony, nařízení a s tím spojené plánování musí směřovat k usnadnění založení rodiny, ochraně jejího posvátného statutu a k upevnění rodinných vztahů na základě islámského práva a morálky.

Článek 11.

Dle příkazu vznešeného koránského verše: „Hle, tato vaše obec je obcí jedinou a Já Pánem jsem vaším“⁵ představují všichni muslimové jednu obec. Vláda Íránské islámské republiky je povinna provádět svou celkovou politiku na základě koalice a svazu islámských národů a musí vynakládat veškeré úsilí k realizaci politické, hospodářské a kulturní jednoty islámského světa.

Článek 12.

Oficiálním náboženstvím Íránu je islám *dža'farovského* právního směru dvanácti imámů a tato zásada je navěky neměnná a ostatní islámské právní směry, tedy *hanafovský*, *šáfí'ovský*, *málikovský*, *hanbalovský* a *zajdovský* se těší plné úctě. Stoupenci těchto právních směrů jsou svobodní při vykonávání svých náboženských obřadů podle svého náboženského práva a výuka a náboženská výchova a záležitosti osobního statutu (sňatek, rozvod, dědictví a závěť) a záležitosti s tím spojené jsou u soudů oficiálně uznávané. V každé oblasti, kde mají stoupenci některého z těchto právních směrů většinu, se v mezích pravomocí rad řídí místní nařízení v souladu s tímto právním směrem, přičemž práva stoupenců ostatních právních směrů jsou chráněna.

Článek 13.

Íránští zoroastrovci, židé a křesťané jsou jediné náboženské menšiny, jež jsou v mezích zákona svobodní při vykonávání svých náboženských obřadů a v záležitostech osobního statutu a v náboženské výchově se řídí podle svých zákonů.

Článek 14.

Dle příkazu vznešeného koránského verše: „Bůh vám nezakazuje, abyste byli dobří a spravedliví vůči těm, kdož nebojovali proti vám kvůli náboženství a nevyhnali vás z příbytků vašich, neboť Bůh věru miluje poctivé“⁶ vláda Íránské islámské republiky a muslimové jsou povinni jednat s nemuslimy v souladu s dobrými mravy, rovností a islámskou spravedlností a dodržovat jejich lidská práva. Tato zásada je právem těch, kteří nečiní kroky a neosnují spiknutí proti islámu a Íránské islámské republice.

⁵ Korán, 21:92.

⁶ Korán, 60:8.

Hlava druhá

Jazyk, písmo, datum a vlajka země

Článek 15.

Oficiálním a společným jazykem a písmem íránského národa je perština a perské písmo. Dokumenty, korespondence, oficiální texty a učebnice musí být v tomto jazyce a písmu, avšak místní a národní jazyky se mohou svobodně používat vedle perštiny v jazyce v tisku, sdělovacích prostředcích a při výuce jejích literatury.

Článek 16.

Vzhledem k tomu, že jazykem Koránu a islámských věd je arabština a perská literatura je zcela promíchána s tímto jazykem, musí se tento jazyk vyučovat po absolvování základní školy až do ukončení střední školy ve všech třídách nehledě na jejich specializaci.

Článek 17.

Počátek oficiálního letopočtu je odchod Proroka islámu - nechť Bůh žehná jemu a jeho rodině a dá mír - a oba letopočty, jak sluneční, tak i měsíční hidžra, platí, ale práce ve státních úřadech vychází v souladu se sluneční hidžrou. Oficiálním dnem volna týdnu je pátek.

Článek 18.

Oficiální vlajka Íránu má zelenou, bílou a červenou barvu se speciálním znakem islámské republiky a heslem „Bůh je převeliký“.

Hlava třetí

Práva národa

Článek 19.

Íránští lidé, patřící k jakémukoliv národu a etniku, mají rovná práva; barva pleti, rasa, jazyk atp. nestaví nikoho do privilegovaného postavení.

Článek 20.

Všichni jednotlivci národa, nezávisle na pohlaví mají stejnou ochranu zákonem a mají všechna lidská, politická, hospodářská, společenská a kulturní práva s ohledem na dodržování islámských kritérií.

Článek 21.

Vláda je povinna s ohledem na islámská kritéria zaručovat práva žen ve všech sférách a taktéž v níže uvedených záležitostech:

- 1) vytvářet příhodné podmínky pro rozvoj osobnosti ženy a oživení jejich materiálních a duchovních práv,
- 2) podporovat matky, zvláště v době těhotenství a kojení dítěte a také chránit opuštěné děti,
- 3) vytvořit kompetentní soud pro zachování a pokračování rodiny,
- 4) organizovat zvláštní pojištění vdov a přestárých osamělých žen,
- 5) v případě nepřítomnosti zákonného živitele udělovat poručnictví nad dětmi důstojným matkám pro zabezpečení šťastné budoucnosti dětí.

Článek 22.

Lidská důstojnost, život, majetek, práva, bydlení a profesionální činnost jsou nedotknutelné, s výjimkou případů stanovených zákonem.

Článek 23.

Prověřování názorů člověka je zakázané a nikdo nemůže být odsouzen za své názory.

Článek 24.

Tisk je svobodný při publikaci materiálů, s výjimkou těch případů, kdy by byly poškozeny základy islámu nebo veřejná práva. Podrobnosti těchto případů jsou stanoveny zákonem.

Článek 25.

Otevírání a nedoručování dopisů, zaznamenávání a zveřejňování telefonních hovorů, odposlech telegrafických a telexových zpráv, cenzura a jejich nedoručení adresátovi a jakékoli odposlechy jsou zakázány, s výjimkou případů stanovených zákonem.

Článek 26.

Strany, politické a profesní společnosti a spolky, islámské spolky nebo uznané náboženské menšiny jsou svobodné, ale za předpokladu, že neporuší zásady nezávislosti, svobody, národní jednoty, islámských kritérií a základů islámské republiky. Nikomu nemůže být zakázáno být jejím členem nebo nuceno členství v některé z těchto organizací.

Článek 27.

Organizování shromáždění a demonstrací bez nošení zbraně a narušení zásad islámu je svobodné.

Článek 28.

Každý si může vybrat práci, o níž má zájem a jež není v rozporu s islámem, veřejným zájmem a neporušuje práva ostatních.

Stát je povinen brát v úvahu potřeby společnosti v různých zaměstnáních a vytvářet možnosti pro všechny jednotlivce pro zaměstnání a rovné podmínky pro získání zaměstnání.

Článek 29.

Každý má právo využít sociální zabezpečení v případě důchodu, nezaměstnanosti, stáří, invalidity, neexistence živitele, problémů na cestě, nehod, havárií, potřeby zdravotnické péče a lékařského dohledu ve formě pojištění atd.

Vláda je ze zákona povinna poskytnout z veřejných příjmů a příspěvků obyvatelstva služby a výše uvedenou finanční podporu pro každého jedince v zemi.

Článek 30.

Vláda je povinna poskytnout všem lidem prostředky na bezplatné vzdělání a výchovu až do ukončení studia střední školy a rozšířit bezplatné získání vysokoškolského vzdělávání natolik, co umožňuje soběstačnost země.

Článek 31.

Každý Íránec a každá íránská rodina mají právo na vhodné bydlení přiměřené jejich potřebám. Vláda je povinna dodržovat ustanovení tohoto článku s ohledem na prioritu pro zvláště potřebné, zejména pro dělníky a obyvatele venkova.

Článek 32.

Nikdo nesmí být zatčen, s výjimkou rozsudku a postupu stanoveným zákonem. V případě zatčení musí být obviněnému neprodleně v písemné podobě oznámen a objasněn obsah zatčení s uvedením příčin. V rámci maximálně 24 hodin by měla být zaslána příslušným soudům předběžná kauza, aby mohl být co nejdříve připraven soud. Porušení tohoto článku je trestné ze zákona.

Článek 33.

Nikdo nemůže být vyháněn z místa bydliště, nikomu nemůže být zakazováno, aby se usadil v místě, kde chce, nebo nemůže být nucen usadit se někde, s výjimkou případů stanovených zákonem.

Článek 34.

Každý má nesporné právo na spravedlnost a každý se může za tímto účelem obrátit na příslušný soud. Všichni jednotlivci národa mají právo na přístup k soudům a nikomu nemůže být zakázáno obrátit se na soud, na jehož obrácení má právo ze zákona.

Článek 35.

Ve všech soudech má žalobce a žalovaný nárok vybrat si pro sebe právního zástupce. Pokud si nemohou vybrat právního zástupce, musí jim být poskytnuty možnosti určení právního zástupce.

Článek 36.

Pouze příslušným soudem a pouze na základě zákona lze vynést rozsudek o trestu a jeho vykonání.

Článek 37.

Uznaná presumpce neviny: nikdo nebyl uznán zločincem, dokud není jeho vina prokázána u příslušného soudu.

Článek 38.

Je zakázáno používat jakékoli mučení k získání vyznání nebo informací. Nikdo nemůže být nucen, aby podal svědectví, přiznání nebo přísahu; takové svědectví, přiznání a přísaha nejsou hodnotné a platné.

Porušení tohoto článku je trestné ze zákona.

Článek 39.

Jakákoliv urážka lidské důstojnosti toho, kdo byl podle zákona zatčen, zadržen, uvězněn nebo poslán do vyhnanství, je ze zákona zakázána a trestná.

Článek 40.

Nikdo nesmí uplatňovat svá práva na úkor druhých nebo na úkor porušení veřejného zájmu.

Článek 41.

Každý Íránec má nepopiratelné právo na občanství Íránu. Vláda nemůže připravit žádného Íránce o občanství, s výjimkou případů, kdy o to sám požádá, nebo když přijme občanství jiného státu.

Článek 42.

Zahraniční občané mohou v mezích zákona získat íránské občanství a tyto občany je možné připravit o občanství v případě, že jim jiný stát jim udělí své občanství nebo oni sami o to požádají.

Hlava čtvrtá

Hospodářství a finance

Článek 43.

Pro zajištění hospodářské nezávislosti společnosti a vymýcení chudoby a bídy a pro uspokojení potřeb člověka v procesu jeho rozvoje a zachování jeho důstojnosti je založeno na následujících ustanoveních:

- 1) zajišťování základních potřeb: bydlení, jídlo, oblečení, hygiena, zdravotnictví, vzdělání, výchova a možnost vytvoření rodiny pro všechny,
- 2) poskytování pracovních podmínek a možností pro všechny za účelem dosažení plné zaměstnanosti, poskytování výrobních prostředků pro všechny, kdo jsou práceschopní, ale nemají výrobní prostředky, prostřednictvím družstev, bezúročných půjček a jakoukoliv jinou zákonnou cestou, což by nemělo vést ke koncentraci bohatství v rukou jednotlivců nebo zvláštních skupin nebo k přeměně státu na velkého a jediného podnikatele. Tato opatření by měla být přijata s přihlédnutím k potřebám uvedených v obecných plánech hospodářského rozvoje země v každé určité fázi,
- 3) provádění hospodářského plánování země tak, aby forma, obsah a pracovní doba dovolily každému jedinci nejen vyvíjet pracovní úsilí, ale také poskytovat dostatek příležitostí a možností k duchovnímu, politickému a sociálnímu sebezdokonalování a k aktivní účasti na řízení země a zvyšování dovedností a iniciativy,
- 4) dodržování svobody volby povolání, nenucení jednotlivců k určitému zaměstnání a zabránění vykořisťování práce ostatních lidí,
- 5) zákaz poškozování ostatních, monopolismu, spekulací, lichvy a jiného nepovoleného a zakázaného jednání,

- 6) zákaz plýtvání ve všech oblastech hospodářství, zejména ve spotřebě, investicích, výrobě, distribuci a službách,
- 7) využívání vědy a techniky a školení odborníků v souladu s potřebami rozvoje ekonomiky země,
- 8) zabránění zahraniční hospodářské dominanci nad ekonomikou země,
- 9) kladení důrazu na zvyšování zemědělské, živočišné a průmyslové výroby, jež zajišťuje veřejné potřeby, přispívá k dosažení soběstačnosti země a zbavuje ji závislosti na ostatních.

Článek 44.

Hospodářský systém Íránské islámské republiky je založen na třech sektorech - státním, družstevním a soukromém, s pravidelným a řádným plánováním.

Státní sektor zahrnuje celý velký průmysl, základní průmyslová odvětví, zahraniční obchod, velké doly, bankovníctví, pojišťovnictví, elektřinu, přehrady a velké vodovodní sítě, rozhlas a televizi, poštu, telegraf a telefon, letectví, lodní doprava, silnice, železnice atd. To vše ve formě veřejného vlastnictví je v kompetenci státu.

Družstevní sektor zahrnuje družstevní, výrobní a distribuční firmy a instituce, jež jsou vytvořeny ve městě a na venkově podle islámských standardů.

Soukromý sektor zahrnuje tu část zemědělství, živočišné výroby, průmyslu, obchodu a služeb, jež doplňuje hospodářské činnosti státního a družstevního sektoru.

V těchto třech sektorech je majetek chráněn zákonem islámské republiky, pokud není v rozporu s ostatními články této hlavy a islámskými zákony, a pokud podporuje rozvoj hospodářství země a nezpůsobuje škody společnosti.

Zákon definuje pravidla, rozsah a podmínky fungování těchto tří sektorů.

Článek 45.

Veřejné vlastnictví, zejména neobdělávaná nebo opuštěná půda, doly, moře, jezera, řeky a jiné společné vodní zdroje, hory, údolí, lesy, mokřady, přírodní háje, pastviny bez majitele, dědictví bez dědiců, majetek, jehož majitel není znám, jakož i veřejný majetek, jenž si byl přivlastněn uchvatiteli, je v pravomoci islámského státu, jenž by měl s ním nakládat k společnému prospěchu. Zákon definuje postup pro použití každé části veřejného vlastnictví.

Článek 46.

Každý je vlastníkem toho, co bylo nabyto jeho zákonnou prací. Pod záminkou vlastnictví produktu své práce nemůže nikdo připravit jiného o možnost práce a příjmu.

Článek 47.

Legálně nabytý osobní majetek je respektován. Zákon definuje pravidla s tím spojená.

Článek 48.

Při využívání přírodních zdrojů a národního důchodu na úrovni provincií a při rozdělování hospodářských činností mezi provinciemi a různými oblastmi země nesmí existovat žádná diskriminace tak, aby měla každá oblast finance a potřebné možnosti v souladu se svými potřebami a potenciálem.

Článek 49.

Vláda je povinna zabavit majetek pocházející z lichvy, uzurpace majetku, úplatku, zpronevěry, krádeže, hazardu, zneužívání majetku náboženských nadací, státních smluv a transakcí, prodeje neobdělávané půdy a veřejného majetku, míst špatné pověsti a ostatních nezákonných zdrojů a navrátit ho oprávněnému majiteli, a pokud není znám, převést ho do státní pokladny. Tento příkaz musí být proveden vládou po přezkoumání, prověření a dokázání skrze islámské právo.

Článek 50.

V islámské republice je považováno za veřejnou povinnost chránit životní prostředí, kde současná a budoucí generace mohou rozvíjet společenský život. Z tohoto důvodu je jakákoli činnost, ekonomická nebo jiná, jež vede ke znečištění životního prostředí nebo jeho nenávratnému poškození, zakázána.

Článek 51.

Nelze zavést žádnou formu zdanění, s výjimkou případů, kdy je to v souladu se zákonem. Případy osvobození od daně, prominutí a snížení daně jsou stanoveny podle zákona.

Článek 52.

Roční rozpočet země je připravován vládou, jak je stanoveno zákonem, a předložen k přezkoumání a schválení Islámskému poradnímu shromáždění. Veškeré změny v rozpočtových údajích rovněž podléhají zákonným ustanovením.

Článek 53.

Všechny státní příjmy se hromadí na účtech státní pokladny. A všechny platby v rámci schválených úvěrů jsou poskytovány v souladu se zákonem.

Článek 54.

Národní účetní úřad je přímo pod dohledem Islámského poradního shromáždění. Organizace a řízení jeho záležitostí v Tehránu a centrech provincií je stanovena zákonem.

Článek 55.

Účetní úřad způsobem stanoveným zákonem sleduje nebo provádí audit všech účtů ministerstev, organizací, státních společností a dalších úřadů, jež používají nějakým způsobem rozpočet země. Tím je zajištěno, že žádné výdaje nepřekročí schválené úvěry a každá částka je utracena správně. V souladu se zákonem Účetní úřad bude shromažďovat účty, listiny a příslušné dokumenty a každoročně bude předkládat Islámskému poradnímu shromáždění zprávu o rozdílu rozpočtu, doplněnou o vlastní komentáře. Tato zpráva musí být přístupná veřejnosti.

Hlava pátá

Suverenita národa a orgány moci z ní plynoucí

Článek 56.

Absolutní svrchovanost nad světem a člověkem patří Bohu a On učinil člověk svrchovaným nad jeho společenským osudem. Nikdo nemůže toto zbavit člověka tohoto Božího práva nebo ho použít na zájmy jednotlivce nebo zvláštní skupiny. Národ vykonává toto Bohem dané právo způsobem, jenž je uveden v následujících článcích.

Článek 57.

Řídící pravomoci v Íránské islámské republice sestávají ze zákonodárné, výkonné a soudní moci, jež působí pod dohledem absolutní vlády náboženského vůdce (*velájat-e motlaqe-je amr*) nad obcí věřících podle toho, jak je uvedeno v dalších článcích. Tyto moci jsou na sobě nezávislé.

Článek 58.

Zákonodárná moc funguje prostřednictvím Shromáždění islámské republiky, jež je tvořeno poslanci zvolenými lidmi. Jeho rozhodnutí po projití etap, jež budou uvedeny v následujících článcích, jsou předávány k vykonání výkonnou a soudní mocí.

Článek 59.

Při rozhodování o velice důležitých hospodářských, politických, společenských a kulturních otázkách je možné, že zákonodárná moc bude vykonávána prostřednictvím referenda

a odkazem na přímé veřejné hlasování. Žádost o svolání veřejného hlasování musí být schválena dvěma třetinami všech poslanců Shromáždění.

Článek 60.

Výkonná moc je vykonávána prezidentem republiky a ministry, s výjimkou záležitostí, jimiž zákon přímo pověřuje vedení (náboženským vůdcem).

Článek 61.

Soudní moc vykonávají soudy, jež musí být vytvořeny podle islámských kritérií. Soudy se musí zabývat vyřizováním stížností, ochranou veřejných práv, rozšiřováním a vykonáváním spravedlnosti a dodržováním Božích příkazů.

Hlava šestá

Zákonodárná moc

Část první – Islámské poradní shromáždění

Článek 62.

Islámské poradní shromáždění se skládá ze zástupců národa, kteří jsou voleni přímo a tajným hlasováním. Zákon stanovuje podmínky voličů a volených a způsob voleb.

Článek 63.

Funkční období zastupování v Islámském poradním shromáždění je čtyři roky. Volby pro každé funkční období musí být provedeny před koncem předchozího funkčního období tak, aby země nikdy nebyla bez Shromáždění.

Článek 64.

Počet poslanců v Islámském poradním shromáždění činí 270 osob. Každých deset let, po referendu v roce 1368, s přihlédnutím k demografickým, politickým a geografickým a dalším faktorům, lze přidat nejvýše dvacet zástupců.

Zoroastrovci a židé volí každý po jednom zástupci, chaldejští a asyrští křesťané volí dohromady jednoho zástupce a arménští křesťané severu a jihu volí každý po jednom zástupci.

Volební okrsky a počet poslanců jsou stanoveny zákonem.

Článek 65.

Po proběhnutí voleb je zasedání Islámského poradního shromáždění platné za přítomnosti dvou třetin všech zástupců. Schvalování návrhů a předloh se provádí v souladu s interním protokolem Shromáždění, s výjimkou případů, kdy Ústava stanovila zvláštní kvorum.

Schválení interních protokolů vyžaduje souhlas dvou třetin přítomných.

Článek 66.

Postup volby předsedy a Řídící rady Shromáždění, počtu komisí, období jejich činnosti a záležitostí týkajících se rozhovorů a organizačních otázek Shromáždění je stanoveno interním protokolem Shromáždění.

Článek 67.

Poslanci musí na první schůzi Shromáždění složit přísahu a podepsat její text, jenž je uveden níže:

Ve jménu Boha Milosrdného, Slitovného!

„Přisahám na Svatý Korán Všemohoucímu a Nejvyššímu Bohu a svou lidskou důstojností se zavazuji střežit islám, chránit výdobytky islámské revoluce íránského národa a základy islámské republiky, střežit jako spravedlivý správce to, co nám národ svěřil, být věrným představitelem lidu, čestně a bohabojně plnit své povinnosti, být vždy věrný zásadám nezávislosti a pokroku země, chránit práva národa a sloužit lidem, hájit Ústavu a ve svých ústních a písemných projevech mít na mysli nezávislost země, svobodu lidí a zajištění jejich zájmů.“

Zástupci náboženských menšin skládají tuto přísahu s odkazem na svá své Svaté Knihy.

Poslanci, kteří se nezúčastnili prvního zasedání Shromáždění, musí složit přísahu na prvním zasedání, jehož se zúčastní.

Článek 68.

V době války a vojenské okupace země na doporučení prezidenta republiky a se souhlasem tří čtvrtin všech poslanců a s potvrzením Rady dohlížitelů mohou být volby na okupovaných územích nebo v celé zemi odloženy o určité časové období. V případě, že nové Shromáždění nebude vytvořeno, předchozí Shromáždění bude pokračovat ve své práci.

Článek 69.

Jednání Islámského poradního shromáždění musí být otevřeno veřejnosti a úplná zpráva o nich musí být zveřejněna veřejnosti prostřednictvím rozhlasu a oficiálních novin. V

naléhavých případech, pokud to vyžaduje bezpečnost země, na žádost prezidenta nebo některého z ministrů nebo deseti poslanců může být provedeno uzavřené zasedání. Rozhodnutí z uzavřených zasedání jsou platná, pokud jsou za přítomnosti Rady dohlížitelů schválena třemi čtvrtinami všech poslanců. Po skončení nouzové situace musí být zprávy a rozhodnutí těchto zasedání zveřejněny veřejnosti.

Článek 70.

Prezident, jeho náměstci a ministři se mohou samostatně nebo společně účastnit otevřených zasedání Shromáždění a mohou mít s sebou své poradce. Pokud poslanci považují za nutné, ministři jsou povinni být přítomni a kdykoliv požádají, budou vyslyšena jejich sdělení.

Část druhá - Pravomoci a kompetence Islámského poradního shromáždění

Článek 71.

Islámské poradní shromáždění může přijímat zákony o všech otázkách v mezích stanovených Ústavou.

Článek 72.

Islámské poradní shromáždění nemůže přijímat zákony, jež jsou v rozporu s principy a zásadami oficiálního náboženství země nebo s Ústavou. Za hodnocení této záležitosti odpovídá Rada dohlížitelů v souladu s článkem 96.

Článek 73.

Islámské poradní shromáždění je způsobilé vysvětlovat a vykládat běžné zákony. Ustanovení tohoto článku nebrání státnímu zástupci v pokusu určit pravdu z výkladu zákonů.

Článek 74.

Předlohy zákonů se předkládají Shromáždění po schválení Kabinetem ministrů. Návrhy zákonů mohou být předloženy Islámskému poradnímu shromáždění na doporučení alespoň patnácti poslanců.

Článek 75.

Návrhy zákonů, náměty a úpravy, jež poslanci předkládají k předlohám zákonů, vedoucím ke snížení veřejných příjmů a ke zvýšení veřejných výdajů, mohou být navrženy k

posouzení Shromáždění pouze tehdy, pokud stanoví kompenzaci za snížení příjmů nebo zajištění financování nových výdajů.

Článek 76.

Islámské poradní shromáždění má právo zkoumat a vyšetřovat všechny záležitosti země.

Článek 77.

Smlouvy, dohody a všechny mezinárodní dokumenty musí být ratifikovány Islámským poradním shromážděním.

Článek 78.

Je zakázáno provádět jakékoli změny na hranicích země. Výjimkou by mohly být drobné úpravy s přihlédnutím k národním zájmům za předpokladu, že tyto změny nejsou jednostranné a škodlivé pro nezávislost a územní celistvost země. Takové změny musí také ratifikovat čtyři pětiny všech poslanců Islámského poradního shromáždění.

Článek 79.

Je zakázáno zavést stanné právo. Ve válečném stavu nebo v naléhavých případech nebo za jiných takových okolností má vláda právo se souhlasem Islámského poradního shromáždění dočasně ustavit taková omezení, ale jejich doba trvání nemůže být déle než třicet dní. Pokud nutnost stále existuje, vláda je povinna požádat Shromáždění o nové povolení.

Článek 80.

Přijímání a poskytování půjček nebo bezplatné pomoci vládou doma i v zahraničí musí být schváleno Islámským poradním shromážděním.

Článek 81.

Je kategoricky zakázáno dávat cizincům koncese na zakládání společností nebo institucí v oblasti obchodu, průmyslu, zemědělství, báňského průmyslu a v sektoru služeb.

Článek 82.

Je zakázáno, aby vláda zaměstnávala zahraniční odborníky, s výjimkou naléhavých situací se souhlasem Islámského poradního shromáždění

Článek 83.

Vládní budovy a majetky, jež jsou považovány za národní dědictví, nelze převádět na jiné osoby, s výjimkou souhlasu Islámského poradního shromáždění a pouze v případě, že tento majetek nepředstavuje jedinečné památky.

Článek 84.

Každý poslanec je odpovědný vůči celému národu. Má právo vyjádřit svůj názor na všechny domácí a zahraniční věci.

Článek 85.

Poslanecký mandát se vztahuje ke konkrétní osobě a nemůže být předán někomu jinému. Islámské poradní shromáždění nemůže převést zákonodárné pravomoci na osobu nebo skupinu, avšak v nezbytných případech podle článku 72 může pověřit přípravou určitých zákonů své interní komise. V tomto případě budou tyto zákony po dobu stanovenou Shromážděním prováděny experimentálně a poté nakonec schváleny Shromážděním.

Rovněž tak Islámské poradní shromáždění může v souladu s článkem 72 přidělit vládě nebo příslušným komisím úkol trvalé ratifikace stanov státních nebo k vládě přidružených organizací, společností a institucí. V tomto případě se rozhodnutí vlády nesmí lišit od zásad a příkazů oficiálního náboženství země nebo Ústavy; jak je uvedeno v článku 96, Rada dohlížitelů určuje tuto záležitost. Vládní rozhodnutí navíc nesmí být v rozporu s obecnými zákony a ustanoveními země. Aby bylo možné prokázat a oznámit neexistenci takového rozporu s uvedenými zákony, musí být spolu s oznámením o provedení upozorněn předseda Islámského poradního shromáždění.

Článek 86.

Poslanci Shromáždění mohou při plnění svých poslaneckých povinností zcela svobodně vyjadřovat svůj názor a hlas a nemohou být pronásledováni nebo zatčeni za názory, jež vyjádřili ve Shromáždění, nebo za hlasy, jež odevzdali při plnění svých poslaneckých povinností.

Článek 87.

Prezident republiky musí získat důvěru od Shromáždění pro Kabinet ministrů poté, co byl sestaven a před zahájením jeho práce. V důležitých nebo sporných záležitostech může prezident během svého funkčního období požádat Shromáždění o důvěru pro Kabinet ministrů

Článek 88.

Pokud alespoň jedna čtvrtina všech poslanců Islámského poradního shromáždění položí otázku prezidentovi nebo kterýkoli z poslanců položí otázku odpovědnému ministrovi ohledně jeho povinností, jsou prezident nebo ministr povinni dostavit se na Shromáždění a odpovědět na otázky. Reakce prezidenta by neměla být zpožděna o více než měsíc a odpověď ministra o více než deset dní; s výjimkou omluvy, již Islámské poradní shromáždění uzná.

Článek 89.

1. V těch případech, kdy to považují za nutné, mohou poslanci Islámského poradního shromáždění interpelovat Kabinetu ministrů nebo kteréhokoliv z ministrů. Interpelace se může předložit Shromáždění, pokud ji podepíše alespoň deset poslanců.

Kabinet ministrů nebo příslušný ministr se do deseti dnů od podání žádosti musí dostavit na Shromáždění, odpovědět na ni a požádat Shromáždění o důvěru. V případě, že se Kabinet ministrů nebo dotyčný ministr nedostaví, aby odpověděl, poslanci, kteří interpelaci podepsali, musí předložit potřebná objasnění k této interpelaci, a pokud to Shromáždění uzná za vhodné, vyhlásí hlasování o nedůvěře.

Pokud Shromáždění nevysloví důvěru, je Kabinet ministrů nebo interpelovaný ministr odvolán z funkce. V obou případech interpelovaní ministři se nemohou stát členy Kabinetu ministrů, jenž je vytvořen bezprostředně po rezignaci na předchozí.

2. Pokud alespoň jedna třetina poslanců Islámského poradního shromáždění interpeluje prezidenta republiky ve věci vedení výkonné moci a řízení výkonných záležitostí země, musí se prezident do jednoho měsíce od předložení návrhu dostavit na Shromáždění a poskytnout dostatečné vysvětlení. V případě, že po vyslechnutí odůvodnění poslanců, kteří souhlasí nebo nesouhlasí s reakcí prezidenta, hlasuje dvoutřetinová většina poslanců pro vyjádření nezpůsobilosti k výkonu funkce prezidenta, bude o tom zpraven vůdce země za účelem naplnění paragrafu 10, článku 110.

Článek 90.

Kdokoli má stížnost na práci Shromáždění, výkonné nebo soudní moci, může ji písemně podat na Islámském poradním shromáždění. Shromáždění je povinno stížnost zvážit a podat dostatečnou odpověď. Pokud je stížnost proti výkonné nebo soudní moci, musí si od nich vyžádat dostatečnou odpověď a výsledky ve vhodnou dobu oznámit. Pokud jde o záležitosti týkající se veřejnosti, měla by být veřejnost informována.

Článek 91.

Za účelem ochrany příkazů islámu a Ústavy před rozporem s nimi v rozhodnutích Islámského poradního shromáždění je zřízena rada s názvem Rada dohlížitelů s níže uvedeným složením:

1. Šest spravedlivých *faqíhů*, kteří jsou si vědomi potřeb doby a stávajících problémů. Ti jsou vybráni vůdcem.
2. Šest právníků se specializací na různé právní oblasti, z muslimských právníků, kteří jsou představeni předsedou soudní moci a jsou vybráni hlasováním Islámského poradního shromáždění.

Článek 92.

Členové Rady dohlížitelů jsou vybíráni na dobu šesti let, ale v prvním volebním období, jakmile uplynou tři roky, se obmění polovina členů skupiny na základě losování a místo nich jsou vybráni noví členové.

Článek 93.

Islámské poradní shromáždění nemá bez existence Rady dohlížitelů právní platnost, s výjimkou schválení mandátu poslanců a výběru šesti právníků, kteří se stanou členy Rady dohlížitelů.

Článek 94.

Veškerá rozhodnutí Islámského poradního shromáždění musí být zaslána Radě dohlížitelů. Rada dohlížitelů je povinna maximálně do deseti dnů od data obdržení je vyhodnotit, aby byla zajištěna jejich slučitelnost s islámskými kritérii a Ústavou. Pokud jsou nekompatibilní, jsou vráceny do Shromáždění k přehodnocení. V opačném případě může rozhodnutí vstoupit v platnost.

Článek 95.

V případech, kdy Rada dohlížitelů považuje deset dní za nedostatečné pro dokončení hodnocení a vypracování stanoviska, může požádat Islámské poradní shromáždění o prodloužení maximálně o deset dnů s uvedením důvodů pro prodloužení.

Článek 96.

Slučitelnost rozhodnutí Islámského poradního shromáždění s příkazy islámu je stanovena většinou *faqíhů* v Radě dohlížitelů; jejich slučitelnost s Ústavou stanoví většina všech členů Rady dohlížitelů.

Článek 97.

Aby se práce urychlila, mohou být v době projednávání předlohy nebo návrhu zákona na Shromáždění přítomni členové Rady dohlížitelů a poslechnout si diskuse. Pokud je však na pořadu jednání Shromáždění urgentní návrh nebo předloha zákona, členové Rady dohlížitelů musí být přítomni na Shromáždění a vyjádřit svůj názor.

Článek 98.

Za výklad Ústavy odpovídá Rada dohlížitelů, což je stanoveno souhlasem tří čtvrtin jejích členů.

Článek 99.

Rada dohlížitelů je zodpovědná za dohled nad volbami Rady znalců, prezidenta, Islámského poradního shromáždění a za výzvu k veřejnému hlasování a referendu.

Hlava sedmá

Rady

Článek 100.

Za účelem rychlého naplnění společenských, hospodářských, rozvojových, zdravotních, kulturních, vzdělávacích a dalších programů spojených s blahobytem prostřednictvím spolupráce lidí s přihlédnutím k místním potřebám správy záležitostí každé vesnice, okresu, města, obce nebo provincie se provádí pod dohledem rady nazvané jako rada vesnice, okresu, města, obce nebo provincie, jež jsou voleny obyvateli příslušné oblasti.

Podmínky voličů a volených, rozsah jejich pravomocí, povinností, postup pro volby a výkon kontroly nad uvedenými radami a jejich hierarchií, jež třeba dodržovat s ohledem na zásady národní jednoty, územní celistvosti, systému islámské republiky a podřízenosti ústřední vládě jsou stanoveny zákonem.

Článek 101.

Nejvyšší rada provincií, složená z členů rad provincií, se zřizuje s cílem zabránit diskriminaci, podporovat spolupráci při přípravě programů pro blaho a rozvoj provincií a dohlížet na jejich harmonické uplatňování.

Zákon stanoví způsob formování a povinnosti této rady.

Článek 102.

Nejvyšší rada provincií má právo v rámci svých povinností připravovat návrhy a předkládat je Islámskému poradnímu shromáždění přímo nebo prostřednictvím vlády. Tyto návrhy musí být posouzeny Shromážděním.

Článek 103.

Guvernéri provincií, měst a okresů, jakož i ostatní úředníci země, kteří jsou jmenováni vládou, se musí v mezích pravomocí rad řídit jejich rozhodnutími.

Článek 104.

Rady se zřizují s cílem zajistit islámskou spravedlnost a spolupráci při plánování a zavádění harmonického pokroku v záležitostech ve výrobních, průmyslových nebo zemědělských jednotkách. Tyto rady se skládají ze zástupců dělníků, rolníků a dalších pracovníků a vedoucích činitelů. Ve vzdělávacích, správních, služebních a jiných jednotkách budou vytvořeny rady, složené ze stejných zástupců.

Zákon stanoví, jak budou tyto rady tvořeny a jaké budou jejich povinnosti a pravomoci.

Článek 105.

Rozhodnutí rad nesmí být v rozporu s islámskými kritérii a zákony země.

Článek 106.

Rozpuštění rad není možné kromě případu, pokud by se odchýlily od svých zákonných povinností. Zákon stanoví, kdo může tuto odchylku vyšetřit a jak mohou být rady zrušeny a znovu obnoveny.

Pokud rada namítá proti svému rozpuštění, má právo obrátit se na příslušný soud a soud je povinen tuto záležitost řešit přednostně.

Hlava osmá

Vůdce nebo vůdcovská rada

Článek 107.

Po smrti čestného zdroje napodobování (*mardža^c-e ^cálíqadr-e taqlíd*), velkého vůdce světové islámské revoluce a zakladatele Íránské islámské republiky Jeho svatosti velkého ájatolláha imáma Chomejního – nechť je posvěceno jeho vznešené tajemství – jenž byl přijat drtivou většinou lidu jako zdroj napodobování a vůdce, je jmenování vůdce na znalcích zvolených lidem. Znalci prověří a poradí se o všech *faqíhech* splňujících všechny požadavky,

zmíněné v člancích 5 a 109, a kdykoliv rozeznají jednoho z nich, který je nejznalejší (*a^clam*) příkazů a právních témat nebo politických a společenských záležitostí nebo se těší všeobecné akceptaci nebo je nositelem zvláštní skvělosti v jedné z vlastností zmíněných v článku 109, zvolí ho za vůdce. V jiném případě vyberou a představí jednoho z nich za vůdce. Vůdce zvolený znalci zastává svrchovanost vedení (*velájat*) a veškeré zodpovědnosti z toho plynoucí.

Vůdce si je roven před zákony s ostatními lidmi země.

Článek 108.

Zákon o počtu a kvalifikaci znalců, způsobu jejich výběru a interních pokynech ohledně jejich zasedání v prvním volebním období musí být rozpracován příslušníky první Rady dohlížitelů a schválen většinou jejich hlasů a předložen vůdci revoluce ke konečnému schválení. Jakákoli změna nebo přezkoumání tohoto zákona a schválení předpisů týkajících se povinností znalců spadají do pravomoci jich samotných.

Článek 109.

Kvalifikace a vlastnosti vůdce jsou následující:

1. potřebná vědecká způsobilost k vydávání náboženských rozhodnutí týkajících se různých oblastí náboženského práva
2. spravedlnost a bohabojnost potřebná k vedení muslimské obce
3. řádný politický a společenský rozhled, obezřetnost, odvaha, dostatečné řídicí schopnosti a síla k vedení.

V případě, že existuje řada uchazečů, kteří splňují výše uvedené podmínky, má přednost osoba s účinnějším právním a politickým rozhledem.

Článek 110.

Povinnosti a pravomoci vůdce jsou:

- 1) určování celkové politiky Íránské islámské republiky po poradě s Radou pro určování zájmů režimu,
- 2) dohled nad správným prosazováním celkové politiky režimu,
- 3) vyhlášení referenda,
- 4) je vrchním velitelem ozbrojených sil,
- 5) vyhlášení války, míru, mobilizace,
- 6) jmenování, odvolání a přijetí demise:
 - a. *faqíhů* Rady dohlížitelů,
 - b. předsedy soudní moci,
 - c. ředitele rozhlasu a televize Íránské islámské republiky,
 - d. náčelníka Generálního štábu,

- e. velitele Islámských revolučních gard,
- f. velitele armády a bezpečnostních sil
- 7) řešení rozporů mezi zákonodárnou, výkonnou a soudní mocí,
- 8) řešení prostřednictvím Rady pro určování zájmů režimu problémů režimu, jež jsou běžnou cestou neřešitelné,
- 9) podpis výnosu o schválení prezidenta republiky po lidových volbách - kompetence uchazečů o post prezidenta z hlediska podmínek, jež jsou uvedeny v této Ústavě, musí být před volbami potvrzeny Radou dohlížitelů a schváleny vůdcem na první funkční období.
- 10) odvolání prezidenta v případě státních zájmů po vydání rozsudku Nejvyššího soudu, pokud prezident je v rozporu se zákonnými povinnostmi nebo na základě hlasování Islámského poradního shromáždění ohledně nezpůsobilosti prezidenta v souladu s článkem 89.
- 11) vyhlášení amnestie nebo zmírnění trestu odsouzených v rámci islámských kritérií po předložení návrhu předsedy soudní moci

Vůdce může pověřit jinou osobu plněním některých svých povinností a pravomocí.

Článek 111.

V případě, že vůdce již není schopen plnit své právní povinnosti nebo pokud již nesplňuje některou z podmínek, stanovených v člancích 5 a 109, nebo pokud se zjistí, že od počátku nesplňoval nějakou z podmínek, bude zbaven funkce.

O tom rozhodují znalci uvedení v článku 108.

V případě smrti, odstoupení nebo odvolání vůdce jsou znalci povinni v co nejrychlejší době podniknout kroky, vedoucí ke jmenování nového vůdce. Během této doby prozatímně převezme povinnosti vůdce rada, složená z prezidenta, předsedy soudní moci a jednoho z *faqíhů* Rady dohlížitelů, vzešlá na základě volby Rady pro určování zájmů režimu. V případě, že jeden z nich není schopen z jakéhokoli důvodu tyto povinnosti plnit, určí Rada pro určování zájmů režimu jinou osobu s ohledem na většinu *faqíhů* Rady dohlížitelů.

Tato rada vykonává povinnosti v souladu s odstavci 1, 3, 5 a 10 a písmeny d, e, f odstavce 6 článku 110 po schválení třemi čtvrtinami členů Rady pro určování zájmů režimu.

Pokud vůdce není dočasně schopen z důvodu nemoci nebo jiné události plnit vůdcovské povinnosti, bude rada uvedená v tomto článku vykonávat jeho povinnosti.

Článek 112.

Rada pro určování zájmů režimu je svolávána příkazem vůdce, aby rozhodla, co je nejvhodnější, v případě, že Rada dohlížitelů shledá návrh zákona schválený Islámským poradním shromážděním v rozporu se zásadami islámského práva nebo Ústavou a Islámské poradní shromáždění s ohledem na zájmy režimu nesouhlasí s rozhodnutím Rady dohlížitelů a taktéž, aby projednala jakoukoli záležitost, jež je jí předána vůdcem nebo pro vyplnění ostatních povinností, uvedených v Ústavě.

Stálí a dočasní členové této Rady jsou jmenováni vůdcem.

Ustanovení týkající se Rady jsou připravena a schválena jejími členy a potvrzena vůdcem.

Hlava devátá

Výkonná moc

Část první: Prezident a ministři

Článek 113.

Po vůdci je prezident republiky nejvyšším úředním činitelem země. Je odpovědný za provádění Ústavy a vedení výkonné moci, s výjimkou případů, jež jsou přímo spojeny s vůdcem.

Článek 114.

Prezident republiky je volen na dobu čtyř let přímým hlasováním lidu, přičemž může být zvolen pouze na dvě funkční období po sobě.

Článek 115.

Prezident republiky musí být zvolen z řad náboženské a politické elity splňující tyto předpoklady: íránský původ, íránské občanství, řídicí a organizační schopnosti, důstojnou minulost a poctivost, bohabojnost, zbožnost, víra v základy Íránské islámské republiky a v oficiální náboženství země.

Článek 116.

Kandidáti na prezidenta musí oficiálně vyhlásit svou kandidaturu před zahájením voleb. Zákon stanovuje způsob volby prezidenta.

Článek 117.

Prezident republiky je volen absolutní většinou hlasů voličů. Pokud však v prvním kole hlasování žádný z kandidátů nezíská tuto většinu, v pátek následujícího týdne proběhne opakované hlasování. Druhého kola voleb se zúčastní pouze dva kandidáti, kteří získali v prvním kole většinu hlasů. Pokud některý z kandidátů, který získal většinu hlasů, odstoupí od účasti ve volbách, budou dva ze zbylých kandidátů, kteří měli více hlasů než ostatní, představeni k opětovné volbě.

Článek 118.

V souladu s článkem 99 leží odpovědnost za dohled nad prezidentskými volbami na Radě dohlížitelů, ale před vytvořením první Rady dohlížitelů je tato odpovědnost na Dozorčí radě, již stanovuje zákon.

Článek 119.

Volba nového prezidenta republiky musí proběhnout nejméně měsíc před ukončením předchozího prezidentského období. V mezidobí mezi volbou nového prezidenta republiky a koncem předchozího prezidentského období plní bývalý prezident republiky povinnosti prezidenta republiky.

Článek 120.

Pokud některý z kandidátů, jejichž kvalifikace je stanovena tímto zákonem, zemře do deseti dnů před hlasováním, volby se odloží o dva týdny. Pokud v období mezi prvním a druhým kolem hlasování zemře jeden ze dvou kandidátů, kteří mají většinový hlas v prvním kole, volby se prodlouží o dva týdny.

Článek 121.

Prezident republiky musí na zasedání konaném v Islámském poradním shromáždění za přítomnosti předsedy soudní moci a členů Rady dohlížitelů složit následující přísahu a připojit k ní svůj podpis:

Ve jménu boha milosrdného, slitovného!

„Jako prezident republiky tváří v tvář Svatému Koránu a íránskému lidu přísahám Všemohoucímu a Nejvyššímu Bohu, že budu střežit oficiální náboženství, řád islámské republiky a Ústavu země, využiji veškeré své schopnosti a veškerou svou kompetentnost k plnění uložených povinností, budu se věnovat službě lidu a pokroku země, šíření náboženství a morálky, podpoře práva a šíření spravedlnosti, vyvaruji se svévolnosti a budu podporovat svobodu a důstojnost lidu a Ústavou zaručená práva lidu. Nebudu ustupovat od jakéhokoli úsilí o ochranu hranic a politické, hospodářské a kulturní nezávislosti země. S pomocí od Boha a následováním Proroka islámu a neposkvřených imámů – mír s nimi – budu ctít moc jakožto posvátný dar, jež mi svěřil národ, budu zbožný a oddaný opatrovník a toto předám tomu, koho si lidé vyberou po mně.“

Článek 122.

Prezident republiky nese odpovědnost před národem, vůdcem a Islámským poradním shromážděním v rámci pravomocí a povinností, stanovených Ústavou nebo řádných zákony.

Článek 123.

Prezident republiky je povinen po uplynutí zákonných procedur podepsat rozhodnutí schválená Shromážděním nebo výsledek referenda, jež jsou mu sděleny, a předat je odpovědným činitelům k uplatnění.

Článek 124.

K plnění svých právních povinností může mít prezident republiky náměstký.

První náměstek prezidenta republiky s jeho souhlasem odpovídá za správu Kabinetu ministrů a za koordinaci ostatních náměstků.

Článek 125.

Prezident republiky nebo jeho zákonný zástupce podepisuje smlouvy a dohody mezi iránskou vládou a ostatními vládami, jakož i pakty vztahující se k mezinárodním organizacím po jejich schválení Islámským poradním shromážděním.

Článek 126.

Prezident republiky je přímo odpovědný za záležitosti rozpočtu, plánování, správy a zaměstnanosti v zemi; jejich správu může přenést na někoho jiného.

Článek 127.

Prezident republiky může ve zvláštních případech podle potřeby se souhlasem Rady ministrů jmenovat jednoho nebo více zvláštních zástupců s konkrétními pravomocemi. V těchto případech jsou rozhodnutí výše uvedeného zástupce nebo zástupců považována za rozhodnutí prezidenta republiky a Kabinetu ministrů.

Článek 128.

Velvyslanci jsou jmenováni na návrh ministra zahraničních věcí a se souhlasem prezidenta republiky. Prezident republiky podepisuje pověřovací listiny velvyslanců a přijímá pověřovací listiny velvyslanců z jiných zemí.

Článek 129.

Prezident republiky odpovídá za udělování státních vyznamenání.

Článek 130.

Prezident republiky podává svojí rezignaci vůdci; dokud není rezignace přijata, musí pokračovat v plnění svých povinností.

Článek 131.

V případě úmrtí, odvolání, rezignace, nepřítomnosti nebo nemoci prezidenta republiky na dobu delší než dva měsíce nebo v případě, že skončí prezidentské funkční období, ale v důsledku překážek nový prezident republiky stále není zvolen, jakož i v jiných podobných případech, přebírá první náměstek prezidenta republiky se souhlasem vůdce jeho pravomoci a odpovědnost prezidenta. Rada složená z předsedy shromáždění, předsedy soudní moci a prvního náměstka prezidenta republiky je povinna zajistit, aby byl nejpozději do padesáti dnů zvolen nový prezident republiky. V případě smrti prvního náměstka nebo kvůli jiným okolnostem, jež brání v plnění jeho povinností, nebo pokud prezident republiky nemá prvního náměstka, přidělí vůdce místo něho jinou osobu.

Článek 132.

Během doby, kdy jsou pravomoci a odpovědnosti prezidenta republiky přiděleny prvnímu náměstkovi nebo jiné osobě, která je stanovena v souladu s článkem 131, ministři nemohou být interpelováni nebo jim nemůže být vyslovena nedůvěra; nelze se také pokoušet o revizi Ústavy nebo vypsát referendum.

Článek 133.

Ministři jsou jmenováni prezidentem republiky a představeni Shromáždění za účelem získání důvěry. Se změnou ve Shromáždění nové hlasování o důvěře pro ministry není nutné. Zákon stanovuje počet ministrů a omezení pravomocí každého z nich.

Článek 134.

Vedení Kabinetu ministrů je přiděleno prezidentu republiky, který dohlíží na práci ministrů, a přijetím nezbytných opatření se stará o koordinaci rozhodnutí ministrů a vládního kabinetu. Ve spolupráci s ministry určuje programy a směry činnosti vlády a provádí zákony.

Dojde-li k neshodám nebo k zásahu do zákonných povinností vládních institucí, a pokud nevzniká potřeba výkladu nebo změny zákona, pak je rozhodnutí Kabinetu ministrů přijato na základě doporučení prezidenta republiky za závazné.

Prezident republiky je odpovědný před Shromážděním za činnost Kabinetu ministrů.

Článek 135.

Ministři zůstávají na svých funkcích, dokud nejsou odvoláni nebo pokud Shromáždění nevysloví nedůvěru v důsledku interpelace nebo žádosti o vyslovení důvěry.

Rezignace Kabinetu ministrů nebo každého jednotlivého ministra se předkládá prezidentu republiky a až do jmenování nové vlády pokračuje Kabinet ministrů v plnění svých povinností.

Prezident republiky může na ministerstva, jež nemají ministra, nejdéle na dobu tří měsíců jmenovat dohlázele.

Článek 136.

Prezident republiky může odvolat ministry. V takovém případě musí nový ministr nebo noví ministři získat důvěru Islámského poradního shromáždění. Pokud po vyslovení důvěry vládě Shromážděním se změní polovina členů Kabinetu ministrů, musí prezident znovu požádat Islámské poradní shromáždění o vyslovení důvěry.

Článek 137.

Každý z ministrů je odpovědný za své specifické povinnosti před prezidentem republiky a Shromážděním. Je také odpovědný za jednání ostatních ve věcech, jež schvaluje Kabinet ministrů.

Článek 138.

Kromě případů, kdy je Kabinet ministrů nebo ministr pověřen návrhem prováděcích předpisů k zákonům, má Kabinet ministrů právo stanovit předpisy a protokoly pro plnění správních povinností, pro zajištění provádění zákonů a pro uspořádání správních úřadů. Každý z ministrů má také v mezích svých vlastních povinností a rozhodnutí Kabinetu ministrů právo stanovit předpisy a vydávat oběžníky. Obsah těchto předpisů však nesmí být v rozporu s textem a duchem zákonů.

Vláda může přidělit schvalování některých záležitostí, vztahujících se k jejím povinnostem, komisím složeným z několika ministrů. Se souhlasem prezidenta republiky musí být schválení těchto komisí v rámci zákona vykonána.

Předpisy a protokoly vlády, jakož i právní předpisy komisí, uvedené v tomto článku, jsou za účelem uvedení do praxe oznámeny předsedovi Islámského poradního shromáždění, který v případě, že je shledá v rozporu se zákony, je s odůvodněním pošle Kabinetu ministrů k přezkoumání.

Článek 139.

Řešení sporu týkajícího se veřejného a státního majetku nebo jeho předání k rozhodčímu řízení je v každém případě podmíněno souhlasem Kabinetu ministrů a musí být sděleno Shromáždění. V případech, kdy je stranou sporu cizinec, a ve významných vnitřních případech musí rovněž dojít ke schválení Shromážděním. Zákon stanovuje důležité případy.

Článek 140.

Obvinění proti prezidentovi republiky, jeho náměstkům a ministrům v případech běžných trestných činů jsou vyšetřována s vědomím Islámského poradního shromáždění na veřejných soudech.

Článek 141.

Prezident republiky, jeho náměstci, ministři a vládní úředníci nemohou zastávat více než jednu vládní funkci. Je jim zakázáno vykonávat jakoukoli jinou práci v institucích, jejichž kapitál částečně nebo zcela patří státu nebo veřejným institucím. Nesmí zastávat poslanecký mandát v Islámském poradním shromáždění, být právním zástupcem, právním poradcem, ani předsedou a výkonným ředitelem, ani členem představenstva žádné soukromé společnosti; s výjimkou družstevních společností, úřadů a institucí.

Výjimkou z tohoto ustanovení jsou učitelské pozice na univerzitách a ve výzkumných ústavech.

Článek 142.

Majetek vůdce, prezidenta republiky, náměstků prezidenta republiky, ministrů a jejich manželů a potomků bude přezkoumán předsedou soudní moci před zahájením a po skončení funkčního období, aby nebyl nezákonně navýšen.

Druhá část: Armáda a Sbor strážců islámské revoluce

Článek 143.

Armáda Íránské islámské republiky střeží nezávislost a územní celistvost země a řád islámské republiky.

Článek 144.

Armáda Íránské islámské republiky musí být islámská armáda, tedy oddaná islámské ideologii a lidem. Musí přijmout do své služby důstojné jednotlivce, kteří jsou oddáni cílům islámské revoluce a připraveni obětovat sebe kvůli nim.

Článek 145.

Žádný cizinec nebude přijat do armády nebo bezpečnostních složek země.

Článek 146.

Je zakázáno zřídit v zemi jakoukoliv cizí vojenskou základnu, a to ani pro mírové účely.

Článek 147.

V době míru musí vláda při plném respektování kritérií islámské spravedlnosti využívat personál armády a technické vybavení k záchranným, vzdělávacím, výrobním a budovatelským akcím v takové míře, aby nebyla narušena bojeschopnost armády.

Článek 148.

Jakákoli forma osobního použití prostředků a možností armády, jakož i osobního použití jejího personálu v podobě služebníků, osobních řidičů atd. je zakázána.

Článek 149.

Povyšování ve vojenské hodnosti a její degradace se řídí zákonem.

Článek 150.

Sbor strážců islámské revoluce, zřízený v prvních dnech vítězství revoluce, bude pokračovat v plnění své role ochrany revoluce a jejích úspěchů. Rozsah povinností a zodpovědností tohoto sboru ve vztahu k povinnostem a rozsahu odpovědností ostatních ozbrojených sil je stanoven zákonem s důrazem na bratrskou spolupráci a soulad mezi nimi.

Článek 151.

V souladu se vznešeným koránským veršem „Připravte tedy proti nim všechno, co schopni jste postavit ze síly a oddílů jezdeckých, abyste zastrašili nepřátele Boží i nepřátele své a jiné mimo ně, které ještě neznáte, ale které Bůh dobře zná“⁷ je vláda povinna poskytnout všem občanům země vojenský výcvik v souladu s islámskými kritérii tak, aby se každý mohl vždy zapojit do ozbrojené obrany země a řádu Íránské islámské republiky. Držení zbraní však vyžaduje povolení úředních orgánů.

⁷ Korán, 8:60.

Hlava desátá

Zahraniční politika

Článek 152.

Zahraniční politika Íránské islámské republiky je založena na odmítnutí jakéhokoli druhu nadvlády a podrobení se, zachování všestranné nezávislosti země a územní celistvosti, obraně práv všech muslimů, nepřijetí závazků vůči hegemonickým mocnostem a na vzájemných mírových vztazích s neagresivními státy

Článek 153.

Jakákoli forma dohody, jež by vedla k zahraniční nadvládě nad přírodními a hospodářskými zdroji, nad kulturou, armádou a dalšími záležitostmi země, je zakázána.

Článek 154.

Íránská islámská republika považuje lidské štěstí v celé lidské společnosti za svůj ideál. Nezávislost, svobodu a vládu spravedlnosti a pravdy považuje za právo všech lidí na světě. V souladu s tím, přes naprosté vyvarování se jakémukoliv vměšování do vnitřních záležitostí jiných národů, podporuje boj utlačovaných za jejich práva proti utlačovatelům kdekoli na světě.

Článek 155.

Íránská islámská republika může poskytnout azyl osobám, které hledají politický azyl, pokud nejsou podle íránských zákonů považovány za zrádce a zločince.

Hlava jedenáctá

Soudní moc

Článek 156.

Soudní moc je nezávislá moc, jež chrání individuální a společenská práva a odpovídá za uplatňování spravedlnosti a za níže uvedené povinnosti:

- 1) vyšetřování a vydávání rozsudku ohledně nespravedlnosti, porušení zákona, stížností, urovnávání sporů a řešení nepřátelství, rozhodování a přijímání nezbytných opatření v záležitostech osobního statutu, jak stanoví zákon,
- 2) obnovení veřejných práv a podpora spravedlnosti a zákonných svobod,
- 3) dohled nad správným prováděním zákonů,

- 4) odhalování, stíhání a trestání zločinců v souladu s islámským trestním zákonodárstvím,
- 5) přijetí vhodných kroků k předcházení trestným činům a nápravě zločinců.

Článek 157.

Za účelem plnění odpovědností soudní moci ve všech soudních, správních a výkonných záležitostech vůdce jmenuje na dobu pěti let spravedlivého a soudních záležitostí znalého učence (*mudžtahid*), který je kompetentním správcem jakožto předseda soudní moci, zaujímající nejvyšší postavení v soudní moci.

Článek 158.

Povinnosti soudní moci jsou následující:

- 1) vytvoření nezbytných institucí na ministerstvu spravedlnosti v souladu s povinnostmi podle článku 156,
- 2) příprava soudních předloh vhodných pro Islámskou republiku,
- 3) zaměstnávání spravedlivých a důstojných soudců, jejich odvolávání a jmenování, změna místa výkonu funkce, definování jejich zaměstnání, povyšování a podobné správní záležitosti, v souladu se zákonem.

Článek 159.

Ministerstvo spravedlnosti je oficiální instancí pro podávání stížností a žalob. Složení soudů a stanovení jejich pravomoci podléhají zákonu.

Článek 160.

Ministr spravedlnosti odpovídá za všechny záležitosti, týkající se vztahu mezi soudní, výkonnou a zákonodárnou mocí. Ministr je vybrán z osob, které předseda soudní moci navrhuje prezidentu republiky.

Předseda soudní moci může na ministra spravedlnosti delegovat úplnou finanční a správní pravomoc a také pravomoc ohledně zaměstnávání těch, kteří nejsou soudci. V tomto případě má ministr spravedlnosti stejné pravomoci a povinnosti, jaké jsou v zákoně stanoveny pro ministry v nejvyšším výkonném postavení.

Článek 161.

Nejvyšší soud země je tvořen na základě kritérií, jež jsou stanovena předsedou soudní moci za účelem dohledu nad správným uplatňováním zákonů u soudů, sjednocení soudního řízení a plnění povinností, jež jsou mu přiděleny podle zákona.

Článek 162.

Předseda Nejvyššího soudu země a generální prokurátor musí být spravedliví a soudních záležitostí znalí učenci (*mudžtahid*). Předseda soudní moci po konzultaci se soudci Nejvyššího soudu země je jmenuje na dobu pěti let.

Článek 163.

Vlastnosti a kvalifikace soudce jsou stanoveny zákonem v souladu s právními kritérii.

Článek 164.

Soudce nemůže být dočasně nebo trvale propuštěn z funkce, již zastává, bez soudu a prokázání viny nebo přestupku, jenž je důvodem jeho odvolání. Jeho postavení ani místo výkonu služby nelze bez jeho souhlasu změnit, ledaže by to prospělo společnosti na základě rozhodnutí předsedy soudní moci po konzultaci s předsedou Nejvyššího soudu země a generálním prokurátorem. Pravidelné přezazování soudců probíhá podle obecných kritérií stanovených zákonem.

Článek 165.

Soudní řízení je veřejné a každý občan se ho může zúčastnit bez překážek, s výjimkou případů, kdy na základě stanovení soudu by otevřené soudní jednání mohlo poškodit veřejnou morálku nebo veřejný pořádek, nebo pokud strany v soukromém sporu upřednostňují neveřejné soudní řízení.

Článek 166.

Rozsudky soudů musí být přiměřené a musí vycházet z ustanovení zákona a zásad, podle nichž je rozsudek vydán.

Článek 167.

Soudce je povinen pokusit se založit rozsudek každého sporu na kodifikovaných zákonech. Pokud jeho pokus selže, měl by vydat rozsudek o případu s odkazem na důvěryhodné islámské zdroje nebo náboženské výnosy. Nemůže se zdržet přezkoumání sporu a vydání rozsudku pod záminkou mlčení, nedostatku, stručnosti nebo nekonzistentnosti v zákonech.

Článek 168.

Vyšetřování politických a tiskových zločinů se provádí veřejně u soudů ministerstva spravedlnosti před porotou. Způsob, volba, kvalifikace, pravomoci poroty a vymezení politických trestných činů jsou stanoveny zákonem na základě islámských kritérií.

Článek 169.

Žádné jednání nebo nečinnost se nepovažuje za trestný čin na základě zákona, jenž je poté přijat.

Článek 170.

Soudci soudů jsou povinni zdržet se dodržování vládních nařízení a protokolů, jež jsou v rozporu se zákony a islámskými nařízeními nebo jsou mimo oblast působnosti výkonné moci. Každý může požádat o zrušení těchto ustanovení u Soudu administrativní spravedlnosti.

Článek 171.

Pokud osoba utrpí hmotnou nebo duchovní újmu v důsledku selhání nebo omylu soudce v daném případě nebo rozsudku nebo při použití zákona v konkrétním případě, tak v případě prokázané viny je v souladu se islámskými kritérii odpovědný viník; v opačném případě bude škoda nahrazena vládou. V každém případě bude obviněný rehabilitován

Článek 172.

Pro vyšetřování trestných činů, týkajících se zvláštních vojenských a policejních povinností příslušníků armády, četnictva, policie a Sboru strážců islámské revoluce, jsou zřízeny vojenské soudy v souladu se zákonem. Prokuratura a vojenské soudy jsou součástí soudní moci země a podléhají zásadám souvisejícím s touto mocí.

Článek 173.

Za účelem vyšetřování stížností, žalob a námitek lidu proti vládním činitelům, veřejným orgánům nebo vládním nařízením a za účelem prosazování jejich práv je pod dohledem předsedy soudní moci zřízen soud se jménem Soud administrativní spravedlnosti.

Odpovědnost a způsob fungování tohoto soudu stanoví zákon.

Článek 174.

Na základě práva soudní moci dohlížet na řádný průběh řízení záležitostí a řádné uplatňování zákonů ve správních organizacích je pod dohledem předsedy soudní moci zřízena instituce se jménem Národní generální inspektorát.

Zákon stanoví pravomoci a povinnosti této instituce.

Hlava dvanáctá

Rozhlas a televize

Článek 175.

Svoboda projevu a šíření myšlenek musí být poskytovány prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků Íránské islámské republiky s ohledem na dodržování islámských kritérií a zájmů země.

Vůdce jmenuje a odvolává ředitele Úřadu rozhlasu a televize Íránské islámské republiky a rada složená ze zástupců prezidenta republiky, předsedy soudní moci a Islámského poradního shromáždění (každý z nich po dvou) dohlíží na tento úřad.

Agenda, správní struktura úřadu a dohled nad ním jsou stanoveny zákonem.

Hlava třináctá

Nejvyšší rada národní bezpečnosti

Článek 176.

Za účelem zabezpečení národních zájmů a ochrany islámské revoluce, územní celistvosti a národní suverenity je zřízena Nejvyšší rada národní bezpečnosti pod vedením prezidenta republiky. Její povinnosti jsou následující:

- 1) určování obranné a bezpečnostní politiky země v mezích celkové politiky stanovené vůdcem,
- 2) koordinace politických, zpravodajských, společenských, kulturních a hospodářských činností ve vztahu k celkovým obranným a bezpečnostním opatřením,
- 3) využití materiálních a duchovních možností země při konfrontaci s domácími a zahraničními hrozbami,

Členy rady jsou:

- předsedové tří mocí,
- náčelník Generálního štábu ozbrojených sil,
- správní úředník pro plánování a rozpočet,
- dva zástupci zvolení vůdcem,
- ministři zahraničních věcí, vnitra a zpravodajských služeb,
- v nutných případech příslušný ministr a nejvyšší autorita armády a Sboru strážců islámské revoluce.

Nejvyšší rada národní bezpečnosti v souvislosti se svými povinnostmi zřizuje podvýbory, jako jsou Rada obrany a Rada národní bezpečnosti. Prezident republiky nebo jeden ze členů Nejvyšší rady, který je jmenován prezidentem republiky, je předsedou každého z podvýborů.

Ústava určuje rozsah pravomocí a povinností podvýborů a jejich vytvoření schvaluje Nejvyšší rada.

Rozhodnutí Nejvyšší rady národní bezpečnosti mohou být provedena po schválení vůdcem.

Hlava čtrnáctá

Revize Ústavy

Článek 177.

Revize Ústavy Íránské islámské republiky může být v naléhavých případech provedena následovně.

Vůdce po konzultaci s Radou pro určování zájmů režimu navrhne výnosem adresovaným prezidentu republiky změny a dodatky v Ústavě, jež má provést Rada pro revizi Ústavy v následujícím složení:

- 1) členové Rady dohlížitelů,
- 2) předsedové tří mocí,
- 3) stálí členové Rady pro určování zájmů režimu,
- 4) pět členů Shromáždění znalců,
- 5) deset osob vybraných vůdcem,
- 6) tři členové Kabinetu ministrů,
- 7) tři osoby ze soudní moci,
- 8) deset členů Islámského poradního shromáždění,
- 9) tři akademici.

Postup, způsob výběru a kvalifikace Rady jsou stanoveny zákonem.

Poté, co jsou rozhodnutí Rady potvrzená a podepsaná vůdcem, musí být předložena k veřejnému hlasování, a nabývají platnost, jsou-li schválena nadpoloviční většinou účastníků referenda.

Ustanovení článku 59 se netýkají referenda o revizi Ústavy.

Je nemožné změnit obsah článků týkajících se islámského charakteru systému, stanovení všech zákonů a předpisů na základě islámských kritérií, víry, cílů Íránské islámské republiky, republikánské povahy státu, vlády duchovenstva (*velájat-e faqíh*), vedení muslimské obce a rovněž obsah článků týkajících se správních záležitostí země s oporou o veřejné mínění, oficiální náboženství a právní směr v Íránu.